

अध्यक्ष यादवको सक्रियतामा
जसपा पर्सको विवाद साम्यमधेशदृष्टि
वीरगंज ।

जनता समाजवादी पार्टीका अध्यक्ष समेत रहेका उपप्रधानमन्त्री एवं स्वास्थ्य तथा जनसंख्यामन्त्री उपेन्द्र यादवको निरन्तरको प्रयासले अन्तत जनता समाजवादी पार्टी पर्सको विवाद समाधान भएको छ ।

शुक्रबार राति अबेरसम्म वीरगंजको होटल पुजनमा पार्टीका केन्द्रीय अध्यक्ष यादवको पहलमा पूर्व मन्त्री एवम् पर्स क्षेत्र नम्बर १ का सांसद प्रदीप यादव, वीरगंज महानगरपालिकाका नगर प्रमुख राजेशमान सिंह, पार्टीका मधेश प्रदेश इन्चार्ज बालकिशोर यादव, दुईवटा समानान्तर कमिटिका अध्यक्षद्वय रामनरेश यादव र सिंघाशन साह तेली लगायत नेताहरूको उपस्थितिमा पार्टी

भित्र देखिएको आन्तरिक विवाद समाधान गरी समानान्तर समिति भंग गर्ने सहमति भएको हो । विगत लामो समयदेखि जिल्लामा विवाद हुँदा दुई वटा समानान्तर कार्यसमिति निर्माण भएका थिए । पार्टीको महाधिवेशनका लागि अब क्रियाशील सदस्यता वितरण गर्ने तथा होली पछि कार्यसमिति पुर्नगठन गर्ने सहमति भएको पूर्व मन्त्री एवम् सांसद प्रदीप यादवले जानकारी दिए । उनले भने, 'पुरानो तिकतालाई बिर्सिएर अब सबै नेता तथा कार्यकर्ता एकजुट भई संगठन निर्माणमा जुट्न अध्यक्षले निर्देशन दिएका थिए । होली पछि जिल्ला कार्यसमिति पुर्नगठन हुन्छ ।' पार्टीको पुर्नगठनमा पुराना नेता कार्यकर्ताहरू नछुटने उनको भनाइ छ ।

मधेशदृष्टि
जनकपुरधाम ।

राष्ट्रपति रामचन्द्र पौडेलले गणतन्त्र प्राप्त गर्नुलाई राजनीतिक रूपमा जनताको सर्वोत्तम उपलब्धि भएको बताएका छन् । शनिबार मटिहानीमा सहिद केशव कोइरालाको प्रतिमाको अनावरण गरेपछि सहिद केशव कोइराला स्मृति प्रतिष्ठान र मटिहानी नगरपालिकाद्वारा संयुक्त रूपमा आयोजित कार्यक्रममा राष्ट्रपति पौडेलले गणतन्त्रको वास्तविक अर्थ बुझ्न र त्यसलाई अनुभूत गर्न बाँकी नै रहेको बताए । गणतन्त्र भनेको शासनमा व्यक्तिको परिवर्तन मात्र नभएको भन्दै उनले उनले भने, 'यो त जनताको राजकीय

शक्तिको प्रवाहमा सामेल हुन पाउने अधिकार हो । यो संस्कार, संस्कृति, आनीबानी र व्यवहार मात्रै होइन आचरणमा परिवर्तन पनि हो ।' नेपाली जनताको ठूलो सङ्घर्षबाट मुलुकमा सङ्घीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र स्थापना भएको तथा लोकतान्त्रिक आन्दोलनको महत्वपूर्ण चरण पार गरेको उल्लेख गर्दै राष्ट्रपति पौडेलले वर्तमान संविधानले निरङ्कुश, केन्द्रीकृत र एकात्मक राज्य व्यवस्थाका सबै प्रकारका विभेद र असमानतालाई अन्त्य गरेको बताए । नेपालको संविधानले निर्दिष्ट गरेको सङ्घीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रले नागरिकको राजनीतिक, आर्थिक, सामाजिक, धार्मिक र सांस्कृतिक

स्वतन्त्रतासहित निमुखालाई न्याय विपन्नलाई आयआर्जनका अवसरबाट वञ्चित नगरिने लक्ष्य लिएको उनको भनाइ थियो । राष्ट्रपति पौडेलले प्रशासनिकरूपमा राज्यको पुनः संरचनासँगै तल्लो तहका जनताको पहुँचमा राज्यसत्ता पुगेको र अब राज्यको चरित्रको पुनः संरचना हुन र केन्द्रीकृत अधिकार तल्लो तहमा प्रत्यायोजन गर्न अझै बाँकी रहेको बताए । संविधानबमोजिम प्रदेशहरूलाई अधिकार सम्पन्न बनाउने कानुन चाँडो निर्माण गर्न सङ्घीय संसदा प्रतिनिधित्व गर्ने राजनीतिक दलका नेताहरूलाई आफूले आग्रह गरेको उनले सुनाए ।

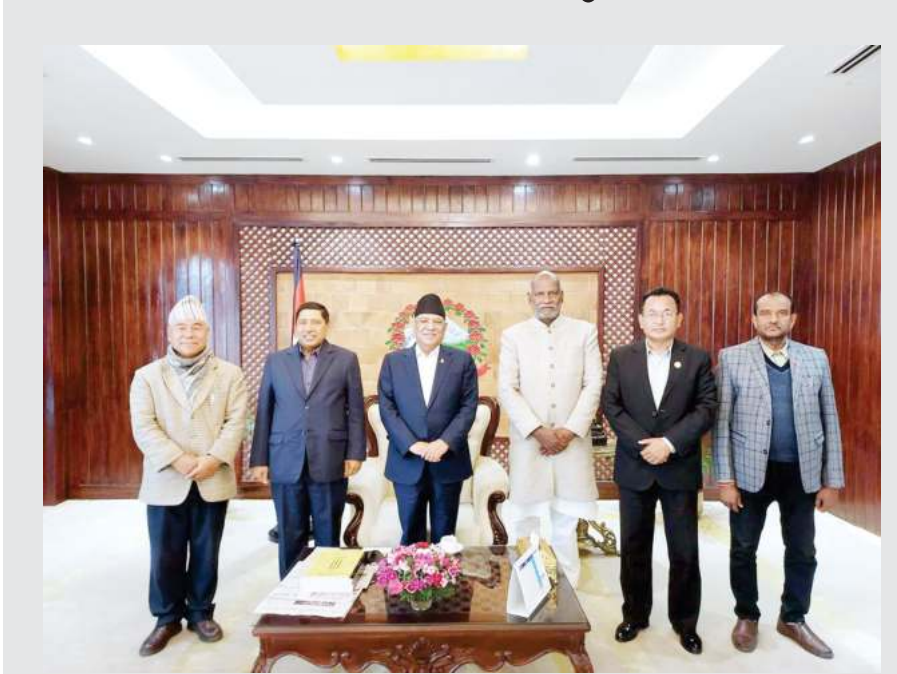
गोली प्रहार घटना:
इन्स्टाग्राममा योजना बनाएर आएका थिए अपराधीसञ्जय मिश्रा
रौतहट ।
रौतहटको दक्षिणी भेग भारतीय सिमानासंग जोडिएको परोहा नगरपालिकास्थित खाप चौकमा शिव मनी ट्रान्सफरका सञ्चालक नितेश साहमाथी भएको गोली प्रहार घटनामा पक्राउ परेका तीन जना भारतीयलाई सनिबार प्रहरीले सार्वजनिक गरेको छ । हतियारको भरमा गरिएको लुटपाट पछि गोली प्रहार गर्ने घटनामा संलग्न तीन जना भारतीय नागरिकलाई स्थानीयको सहयोगमा शुक्रबार रौतहट प्रहरीले नियन्त्रणमा लिन सफल भएको थियो । जिल्ला प्रहरी कार्यालय रौतहटमा शनिबार पत्रकार सम्मेलनमा फर्कत उनीहरूलाई सार्वजनिक गरेको हो । जिल्ला प्रहरी कार्यालयका प्रवक्ता एवं डिएसपी एलिजा गिरीले परोहा नगरपालिका वडा नम्बर ९ स्थित खाप चौकमा शिव मनी ट्रान्सफरमा स्वचालित पेस्टोल र कटुवा बोकेर आएका तीन जना भारतीय नागरिकले

काउन्टरमा बसेका संचालक २६ वर्षीय नितेश साहलाई हतियारको बलमा रकम लुटेका थिए । त्यहाँबाट निस्कने क्रममा नितेशले अवरोध गरेपछि आपराधिक समूहले गोली फायर गर्दा साहको कञ्जटमा लागेको थियो । घाइते नितेशलाई तत्कालै उपचारको लागि प्रादेशिक अस्पताल गौरमा सामान्य उपचार पछि थप उपचारको लागि एलएस न्युरो परवानीपुरमा पठाइएको थियो । उनको सघन उपचार कक्ष (आइस्यु) मा उपचार गर्न पठाइएकोमा उनको आँखामा समस्या देखिएकोले तिलगंगा अस्पताल काठमाडौँ रेफर गरिएको छ । गम्भीर घाइते नितेशको अवस्था स्थिर रहेको प्रवक्ता डिएसपी गिरीले बताइन् । अपराधीहरू घटना लगत्तै सीमापारी भाग्ने आशंकाका तत्कालै सीमा क्षेत्रमा ठूलो संख्यामा नेपाल प्रहरी र सशस्त्र प्रहरी खटाइएको र स्थानीयहरूले खटेदै दशगजा क्षेत्रबाट तीनी जना अपराधीलाई नियन्त्रणमा

लिएको प्रहरीको भनाइ छ । पक्राउ पर्नेहरूमा भारत विहार राज्यको पूर्वी चम्पारण मोतिहारी जिल्लाको चिरिया थाना दिपही गाउँका १९ वर्षीय मुनिष भन्ने मुनिफकुमार यादव, सोही ठाउँका १८ वर्षीय राधा भन्ने राजकुमार पासवान र २० वर्षीय चुनु कुमार सिंह भन्ने चन्द्रभान सिंह रहेको प्रवक्ता गिरीले पत्रकार सम्मेलनमा जानकारी गराइन् । उनीहरूको साथबाट एक थान कटुवा पेस्टोल, त्यसमा प्रयोग हुने आठ एमएमको गोली एक थान, सात दशमलव ६२ एमएमको अर्धस्वचालित पेस्टोल एक थान, त्यसैको म्याग्जिन एक थान र पाँच राउण्ड गोली बरामद भएको छ । उनीहरूमाथि ज्यान मार्ने उद्योग, हातहतियार खरखजाना र चोरी तथा डाँकासम्बन्धी कसुरअन्तर्गतको मुद्दा दर्ता गरी थप अनुसन्धान सुरु गरिएको जिल्ला प्रहरी कार्यालय रौतहटका सूचना अधिकारी एवं प्रहरी नायब उपरीक्षक

एलिजा गिरीले जानकारी दिइन् । को हुन चन्द्रभान सिंह ? चन्द्रभान सिंह भारतको गोवामा एउटा क्लवमा सेक्युरिटी गार्डको काम गर्दै आएका थिए । उनले विहारको मुंगेरबाट १४ हजार भारुमा चाइनिज जस्तै देखिने स्वचालित पेस्टोल र कटुवा पेस्टोल किनेका थिए । सिंह विहारमै एउटा बैंक लुटपाटमा संलग्न रहेको आरोपमा पक्राउ परी कारागारमा थिए । तीन महिना अघि बेल भएर रिहा भएपछि पुनः गोवा पुगेर काम सुरु गरी १५ दिन अघि मात्रै घर फर्किएको अनुसन्धानबाट खुलेको प्रवक्ता गिरीले बताइन् । गोवा बसाइँकै क्रममा पक्राउ परेका अन्य दुईजनासँग इन्टाग्राममा सम्पर्क गरेर घटना घटाउन छलफल गरी पाँच दिन अघि घर आएर उनीहरूले शिव मनी ट्रान्सफरको रेकी गरेको थिए । शुक्रबारको घटनामा मुनिफकुमार यादव र चन्द्रभान सिंहले हतियार लिएर मनि

ट्रान्सफरमा प्रवेश गरेको देखिन्छ भने पासवान खाली हात भित्रिएको त्यहाँ रहेको सिस्टिभी फुटजले देखिन्छ । सिस्टिभीमा दुई हतियार देखिएको र पक्राउ परेपछि उनीहरूको साथबाट एउटा हतियार मात्र फेला परेपछि पुनः दशगजा क्षेत्रमा सर्च गर्दा बाँसघारीमा पाँच राउण्ड लोड गरिएको स्वचालित पेस्टोल बरामद भएको डिएसपी गिरीले पत्रकार सम्मेलनमा जानकारी गराइन् । पत्रकार सम्मेलनमा रौतहट प्रहरी प्रमुख एसपी महेन्द्रकुमार श्रेष्ठले घटना पश्चात आफ्नै कमाण्डमा सिमा क्षेत्रमा नाकाबन्दी गरी अपराधीहरूलाई समात सफल भएको दाबी गरे । चुनौतीपूर्ण घटना भएपनि नेपाल प्रहरी र सशस्त्र प्रहरीको सक्रियतामा सीमावर्ती क्षेत्रबाट उनीहरूलाई समात सफल भएको उनले बताए । यस्ता घटना पुनः दोहोरिन नदिन सीमावर्ती क्षेत्रमा आउने जानेमाथि कडा निगरानी सुरु गरिएको एसपी श्रेष्ठले बताए ।

नेसपाको विवाद:
यादव पक्ष माओवादी समाहित, भट्टराईको असहमतिमधेशदृष्टि
वीरगंज ।

नेपाल समाजवादी पार्टी (नेसपा)भित्रको विवाद अन्ततः विभाजनको तहमा पुगेको छ । पूर्व प्रधानमन्त्री समेत रहेका पार्टीका अध्यक्ष डा.बाबुराम भट्टराई र अर्का अध्यक्ष महिन्द्रराय बीच असमझदारी बढ्दा पार्टी विभाजन भएको हो । पार्टीका एक अध्यक्ष यादव पक्षले शनिबार नेसपा र माओवादी केन्द्रबीच पार्टी एकता गर्ने सहमति गरेका छन् । शनिबार सत्तारूढ दल नेकपा माओवादी केन्द्र र नेपाल समाजवादी पार्टी (नेसपा) बीच एकता गर्ने सहमति भएको छ । नेकपा माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष एवं प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहाल 'प्रचण्ड' को अध्यक्षतामा माओवादी केन्द्र र नेपाल समाजवादी पार्टी केन्द्रीय समितिको एकता संयोजन समितिको बैठकले उक्त निर्णय गरेको जनाएको छ । नेपाल समाजवादी पार्टीका महासचिव रमेशप्रसाद यादव

र नेकपा माओवादी केन्द्रका महासचिव देवप्रसाद गुरुङले बैठकपछि संयुक्त रुपमा जारी गरेको प्रेस विज्ञापिअनुसार एकीकृत पार्टीको नयाँ नामका सन्दर्भमा आगामी महाधिवेशनमा टुङ्गो लगाउने निर्णय भएको छ । पार्टी एकताका लागि वैचारिक एकरूपता र सङ्गठनात्मक तयारी गर्न कार्यदल गठन गरिएको छ । कार्यदलमा नेकपा माओवादी केन्द्रका तर्फबाट महासचिव गुरुङ र उपमहासचिव जनार्दन शर्मा तथा नेपाल समाजवादी पार्टीका तर्फबाट सहअध्यक्ष गङ्गानारायण श्रेष्ठ र महासचिव गुरुङ र समाजवादी पार्टीबाट अध्यक्ष महिन्द्रराय यादव, सहअध्यक्ष श्रेष्ठ र महासचिव यादव सहभागी उक्त निर्णय गरेको प्रस नोटमा उल्लेख गरेको छ । यादव पक्षले माओवादीसँग

पार्टी एकता गर्ने सहमतिलाई लिएर अर्का अध्यक्ष डा.बाबुराम भट्टराईले भने असहमति जनाएका छन् । भट्टराईले चैत ४ गते (आज) केन्द्रीय कार्यकारिणी समिति र चैत ५ गते (भोली) केन्द्रीय समितिको बैठक बोलाएका थिए । तर बैठकको अघिल्लो दिन अर्का अध्यक्ष यादव समूहले माओवादी केन्द्रसँग एकता घोषणा गरेपछि भट्टराईले आपत्ति जनाएका छन् । पछिल्लो समय नेसपाभित्र माओवादी केन्द्रसँग पार्टी एकता गर्नुपर्ने मत रहेको भए पनि भट्टराई सहमत भएका थिएनन् । गत वर्ष ४ मंसिरको प्रदेश तथा प्रतिनिधिसभाको निर्वाचनमा नेसपाले माओवादी केन्द्रकै चिह्नबाट चुनाव लडेको थियो । संघमा सर्लाही २ बाट महिन्द्रराय यादव, वागमती प्रदेशमा सिन्धुली २ (२) बाट गंगानारायण श्रेष्ठ र गोरखा २ (२) बाट फणिन्द्र देवकोटा निर्वाचित भएका थिए । संघको समानुपातिकमा उमरावती देवी निर्वाचित भएकी थिइन् ।

कार्यदलले बुझायो साझा
न्यूनतम कार्यक्रममधेशदृष्टि
वीरगंज ।

सरकारको साझा न्यूनतम कार्यक्रम निर्धारण गर्न गठन भएको कार्यदलले गठबन्धन आबद्ध दलका शीर्ष नेतासमक्ष साझा न्यूनतम कार्यक्रम प्रस्तुत गरेको छ । प्रधानमन्त्री एवं नेकपा माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष पुष्पकमल दाहाल 'प्रचण्ड', नेकपा एमालेका अध्यक्ष केपी शर्मा ओली, नेकपा एकीकृत समाजवादीका अध्यक्ष

माधवकुमार नेपाल र राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टीका सभापति रवि लामिछानेसमक्ष साझा न्यूनतम कार्यक्रम प्रस्तुत गरिएको हो । सत्ता साझेदार दलहरूले सरकारको साझा न्यूनतम कार्यक्रम बनाउन १० सदस्यीय कार्यदल गठन गरेको थियो । कार्यदलमा नेकपा एमालेका उपाध्यक्ष विष्णु पौडेल र उपमहासचिव विष्णु रिमाल, नेकपा माओवादीका तर्फबाट

अर्थमन्त्री एवं उपमहासचिव वर्षमान पुन र जनार्दन शर्मा, राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टीबाट उपसभापति स्वर्णिम वाग्ले र महासचिव मुकुल ढकाल सहभागी थिए । कार्यदलमा जनता समाजवादी पार्टी नेपालबाट केन्द्रीय कार्यकारिणी सदस्य राजेन्द्र श्रेष्ठ र मनिष सुमन तथा नेकपा एकीकृत समाजवादीबाट उपाध्यक्ष प्रमेश हमाल र महासचिव घनश्याम 'भुसाल' रहेका थिए ।

म राजनीतिज्ञ बन्नुपूर्व एकदमै इमान्दार मानिस थिएँ ।

— शुकरात

सम्पादकीय

कुटनीतिक प्रयासमा असफलता

सन् २०२२ को फेब्रुअरीदेखि रूस र युक्रेनबीचको लडाईं जारी छ । करिब दुई वर्षसम्मको युद्धमा हजारौं निर्दोष नागरिकले ज्यान गुमाइसकेका छन् । युद्धको मारमा सबैभन्दा बढी महिला तथा बालबालिकाहरु परेका छन् । दुई शक्तिशाली मुलुकहरुबीचको लडाईंमा अन्य थुप्रै देशका निर्दोष नागरिकले समेत ज्यान गुमाएका छन् । त्यसको प्रत्यक्ष प्रभाव नेपाली नागरिकले पनि भोग्नु परेको छ । युद्धप्रस्त मुलुक रूसी सेनामा दलालमार्फत भर्ती हुन पुगेका नेपाली नागरिकले अनाहकमा ज्यान गुमाउने क्रम रोकिएको छैन । रूसी सेनामा भर्ती भएका बाहेक रूसमा अन्य काम गर्न गएका नेपाली नागरिकले पनि ज्यान गुमाएका छन् । रूस युक्रेन युद्धका कारण तीन दर्जन नेपाली नागरिकले ज्यान गुमाएको सरकारी तथ्याङ्कले नै पुष्टी गरेको छ । युद्ध सुरु भए लगत्तै रूस र युक्रेनको अवस्था बुझेर आफ्ना नागरिकलाई स्वदेश फिर्ता गराउने सरकारको प्रयासमा भने सफलता मिल्न सकेको छैन । जसको परिणाम रूसमा रहेका नेपाली नागरिकले ज्यान गुमाउनु परेको छ । तासपूर्ण दर्दनाक अवस्थामा रहेका रूसी सेनामा कार्यरत केही नेपाली नागरिकले गत साता सामूहिक पक भिडियो सन्देशमा आफुहरुलाई उद्धारको पहल गरिदिन छिमेकी मुलुक भारत सरकारसँग समेत अपिल गरेका छन् । नेपाली नागरिक भारत र बेलायतको बाहेक अन्य देशको सेनामा भर्ती हुनु गैरकानुनी हो । यस्तो अवस्थामा नेपाली नागरिक रूसी सेनामा भर्ती हुनु अवैध हो । रूसी सेनामा भर्ती हुन पुगेका सोझा नेपाली नागरिकहरु भने विचौलियाको फन्दा परेर विभिन्न प्रलोभनमा परी त्यहाँ पुगेको उनीहरु स्वयम स्वीकार गर्दै आएका छन् । दलालहरुले प्रलोभन देखाएर र झुक्काएर रूस पुगाएको र रूसी सेनामा भर्ती गराएको बताउने उनीहरु अहिले तासपूर्ण अवस्था छन् । रूस युक्रेन युद्ध चलेको करिब दुई वर्ष भन्दा बढी समय भइसकदा पनि रूसमा रहेका नेपाली नागरिकहरु स्वदेश फर्किन पाइरहेका छैन । रूसी सेनामा नेपाली नागरिकहरु रहेको कुरा सार्वजनिक भएको लामो समय बितिसकदा पनि सरकारको असफल कुटनीतिक प्रयासले उनीहरुको उद्धार हुन सकिरहेको छैन । बारम्बारबको कुटनीतिक प्रयासमा सरकारले असफलता प्राप्त गर्दा नेपाली नागरिकले आफ्नो ज्यान गुमाउन विवश छन् । रूसी सेनामा कार्यरत नेपाली नागरिकको उद्धारमा ढिलाई हुँदा त्यसले सरकारको असफलतामा दर्शाएको छैन, पीडित परिवारमा समेत भय र चिन्ताको अवस्था सिर्जना गरिदिएको छ । पछिल्लो पटक पनि सरकारले रूसी सेनामा कार्यरत सात जना नेपाली नागरिकको ज्यान गएको पुष्टी गर्दै परम्परागत सम्झौताअन्तर्गत केही देशका राष्ट्रिय सेनामा बाहेक अरु विदेशी सेनामा भर्ना हुन अनुमति दिने सरकारको नीति नरहेको दोहोर्‍याएको छ । रूसी सेनामा भर्ना भएका नेपालीलाई स्वदेश फिर्ता गराउन सरकारले उच्च प्रयास तथा कुटनीतिक प्रयासलाई जारी नै राखेको भनिए पनि त्यसको परिणाम भने देखिएको छैन । युद्धग्रस्त रूस युक्रेनको अवस्थालाई मध्यनजर गर्दै सरकारले सरकारी कामकाज, रूसी सरकारको छावनी तथा पेशा व्यवसायमा संलग्न भएकालाई बाहेक अन्य सर्वसाधारण नागरिकहरुलाई रूस यात्रा गर्नुपरमा नो अब्जेक्सन लेटर लिएर मात्र यात्रा गर्ने प्रावधान मिलाएको छ । तर, युद्ध ग्रस्त मुलुक रूसमा रहेका नेपाली नागरिकलाई स्वदेश फर्काउने विषयमा भने सरकारले प्रयास भइरहेको जवाफलाई नै दोहोर्‍याइरहेको छ । त्यसका लागि अन्य तेस्रो मुलुकसँगको सहकार्य गरेर भए पनि नेपाली नागरिकलाई स्वदेश फर्काउने कुरामा सरकार अझै गम्भीर भएर ठोस पहल थाल्न पनि असफल नै देखिएको छ । जसले गर्दा उद्धारका लागि निवेदन दिएका परिवारहरुले अझै कति दिन पर्खिनुपर्ने हो ? अनिश्चित बनेको छ ।

लेखक वर्गमा अनुरोध

मधेशदृष्टि दैनिक यहाँहरुबाट नवीन, सिर्जनात्मक, तार्किक, दार्शनिक, समयसापेक्ष आलेखको अपेक्षा गर्दछ । मधेश प्रदेशलाई केन्द्रित गरेर राजनीतिक, सामाजिक, आर्थिकसहित अन्य क्षेत्रका विषयमा यहाँहरुले कलम चलाउन सक्नुहुनेछ । पठाउनु भएका लेख कम्तीमा ७ दिन अन्य सञ्चारमाध्यममा नपठाउनु हुन पनि अनुरोध गर्दछौं । लेख पठाउँदा लेखकको तस्वीर, परिचय, सम्पर्क नम्बर अवश्य उल्लेख गर्नुहोला । लेखरचना एक हजार पाँच सय शब्दसीमामा पठाउनु हुन पनि अपिल गर्दछौं । हाम्रो इमेल ठेगाना हो: madheshdristi@gmail.com

कार्यक्रम आयोजकमा अनुरोध

मधेश प्रदेशका ८ जिल्लामा हरेक दिन कुनै न कुनै औपचारिक कार्यक्रम भइरहेका हुन्छन् । यहाँको कार्यक्रमको समाचार प्रकाशन हेतु मधेशदृष्टि दैनिकको कार्यालय जनकपुर, भानुचोक (रेडियो जनकनन्दनीसँगै) र वीरगंज (रेडियो वीरगंजसँगै)मा या हाम्रो इमेल र ह्याट्स एपमा आधिकारिक पत्र पठाएर सहयोग गरिदिनु हुन अनुरोध गर्दछौं । सम्पर्क: ९८५५०२१२८९ (ह्याट्स एप पनि) इमेल: madheshdristi@gmail.com

आखिर मानिस किन बसाइँ सर्छ ?

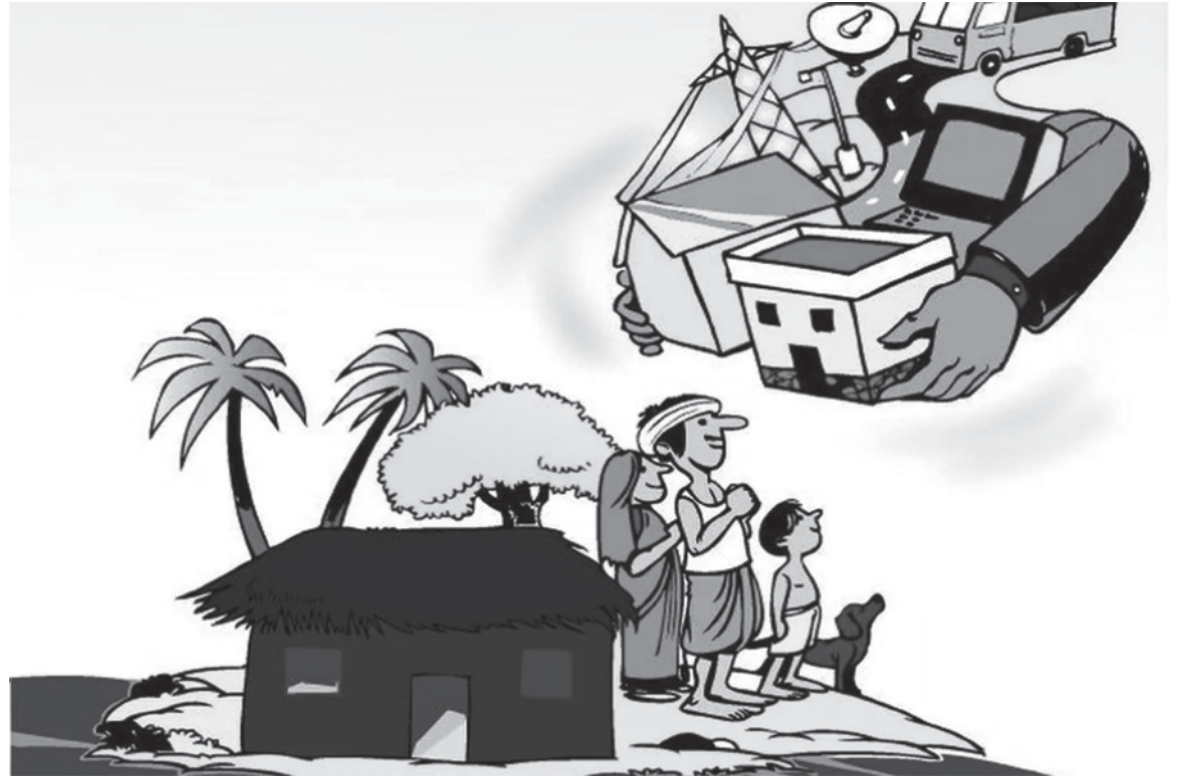
वैतन अधिकारी

हिजोआज बसाइँसराइले गाउँ रित्तिका, सहर भरिएका, हिमाल पहाड बिराना बनेका, तराईमा घना बस्ती बसेका विषयहरु जतातते सुन्न र हेर्न पाइन्छ । मानिस किन यसरी चलायमान भएका हुन् ? उनीहरुलाई के नपुगेर बसिरहेको ठाउँबाट हिँडेका हुन् वा के पाइन्छ भनेर नयाँ नयाँ ठाउँ खोज्दै भँतारिएका हुन् ? यस्ता प्रश्नहरुलाई यतिबेला मञ्चको अवस्था हेरी फरक फरक तरिकाले प्रस्तुत गरिने गरेको छ । पहिला पहिला सुनिने जन्मदर घटाउँ, दुई मात्र सन्तान जन्माओँँ भन्ने नारा सुनिने छाडेका छन् । सुनिन्छन् त केवल मानिस उता सरे, यता सरे । यताको गाउँ रित्तियो, उताको सहर भरियो मात्र । सरसर्ती हेर्ने नेपालीहरु कसरी बसाइँसराइको परम्परागत मार्ग पछ्याउँदै हिमाल पहाडबाट ओरालो झरिरहेका छन् ।

प्रजातन्त्र, पञ्चायत हुँदै गणतन्त्रसम्मका दृश्य राणाशासन अन्त्य भएर नेपालमा प्रजातन्त्रको उदय भइसकेपछिको पहिलो जनगणना अर्थात् जनगणनाको पाँचौँ शृंखला २००९-११ सालको जनगणनामा नेपालको हिमाल र पहाडी भूभागमा कूल जनसंख्याको ६४.८ र तराईमा ३५.२ प्रतिशत मानिसहरु बस्दथे । प्रजातन्त्रलाई राजा महेन्द्रले जफत गरेर पञ्चायती व्यवस्था सुरु गरेको अर्को वर्ष गरिएको २०१८ सालको जनगणनामा हिमाल र पहाडमा बस्ने जनसंख्या घटेर तराईमा बस्ने जनसंख्या बढ्न थाल्यो । यसअनुसार हिमाल र पहाडमा ६३.६ र तराईमा ३६.४ प्रतिशत मानिस बसोबास गरेको देखिन्छ । विसं २०२८ देखि हिमाल र पहाडको जनसंख्यालाई अलगअलग रूपमा प्रस्तुत गर्न थालियो । यसअनुसार पहाडमा कूल जनसंख्याको आधाभन्दा बढी मानिसको बसोबास देखिन्छ । त्यसबेला ५२.६ प्रतिशत मानिस पहाडी भूगोलमा बसेका थिए । तराईमा ३७.६ प्रतिशत मानिसको बसोबास थियो । २०३८ सालको जनगणनाले पहाडी क्षेत्रलाई पहिलोपटक अल्पमतमा रहेको देखायो । यसबेला पहाडको जनसंख्या अधिल्लो दशकमा भन्दा करिब छ प्रतिशत घटेर ४७.७ प्रतिशतमा सीमित हुनुपुग्यो । यसको ठीक विपरीत तराईको जनसंख्याको हिस्सा अधिल्लो दशकभन्दा छ प्रतिशत नै बढ्यो । अर्थात् २०३८ को दशकमा नेपालको तराई क्षेत्रमा ४३.६ प्रतिशत मानिस बसोबास गर्न थाले । यो दशकमा हिमाली क्षेत्रको जनसंख्या पनि उसैगरी ओरालो लाग्ने क्रममा देखियो । अधिल्लो दशकमा ९.९ प्रतिशत जनसंख्या ओगटेको यो भूगोलमा ८.७ प्रतिशत मात्र मानिस देखिए ।

प्रजातन्त्रको पुनस्थापनापछि पनि अवस्था उस्तै नेपालमा बहुदलीय व्यवस्थाको पुनस्थापनापछि अर्थात् २०४८ जेट-असारमा नयाँ जनगणना भयो । यसले पनि जनसंख्या वितरणको पुरानो प्रवृत्ति अर्थात् तराई उन्मुख जनसंख्याको वृद्धिदर उच्च नै देखायो । पहाडको हिस्सा घट्दै गएको तस्वीर यसले सार्वजनिक गर्‍यो । २०४८ सालमा पहिलोपटक तराईमा पहाडमा भन्दा बढी जनसंख्या देखियो । यो वर्ष पहाडमा जनसंख्याको ४५.५ प्रतिशत तराईमा ४६.७ प्रतिशत जनसंख्याको बसोबास देखियो । माओवादीको सशस्त्र द्वन्द्वको चरम उत्कर्ष समय अर्थात् २०५८ सालमा भएको जनगणनामा पहाडको जनसंख्याको हिस्सा घटेर ४४.३ प्रतिशतमा झर्‍यो भने तराईको ४८.४ मा पुग्यो । यसै वर्षदेखि पहाडका केही जिल्ला अब ऋणात्मक वृद्धिदरतर्फ जाँदैछन् भन्ने सङ्केत मिलिसकेको थियो । देशको औसत जनसंख्या वृद्धिदर २.२५ प्रतिशत भएको यो समयमा तेह्रथुम, खोटाङ, पर्वतजस्ता जिल्लाको जनसंख्या वृद्धिदर एक प्रतिशतभन्दा न्यून देखियो ।

गणतन्त्र स्थापनापछि झन् ठूलो लर्को नेपालमा गणतन्त्र आइसकेपछि पहिलोपटक २०६८ सालमा जनगणना भयो । नेपालमा जनगणना सुरु भएको एक शताब्दी पुगेको अवसरमा यो जनगणना भएको थियो ।

यस जनगणना हिमाली र पहाडी क्षेत्रका लागि सुखद् देखिएन । यस पटक एकैचोटि २७ वटा जिल्लाको जनसंख्या वृद्धिदर ऋणात्मक देखियो । यसरी जनसंख्या क्षति व्यहोने जिल्लाहरु मध्यपहाडी क्षेत्रका धेरै थिए । यसपटक पूर्वमा पाँचथरदेखि पश्चिममा धौलागिरि पूर्वका जिल्लामा ठूलो मात्रामा जनसंख्या कमी भएको देखियो । यस जनगणनामा तराईमा पहिलोपटक नेपालको आधाभन्दा बढी जनसंख्या रहेको तथ्याङ्क सार्वजनिक भयो । यहाँ पहाडमा ४३ प्रतिशत जनसंख्या हुँदा तराईमा ५०.३ प्रतिशत जनसंख्या देखियो । यो तथ्याङ्कले एकैचोटि दुईवटा प्रश्न जन्मायो । राजतन्त्रको अन्त्यसँगै मानिस राजनीतिक अधिकार पाए । नेपालीको स्वतन्त्रताको सीमा पनि बढ्यो । यसमा खुसी हुनुपर्ने कारण पनि थियो । तर किन मानिस पहाडी र हिमाली क्षेत्रको परम्परागत थातथलोलाई छोडेर नयाँ गन्तव्यतिर लागेका हुन् ? अर्कोतिर तराईको उर्वर भूमिमा मानिसहरुको चाप बढ्दै गएपछि त्यहाँको अन्न भण्डारमा घेरघर हुने भए । पहाडमा मानिस नबसेर खेतबारी बाँझा भए । यसले खाद्यान्नको परिभरतालाई थप मलजल हुने स्थिति देखियो । दोस्रो यही रितले मानिसहरुले पहाडबाट बसाइँ सार्दै तराईतिर झर्ने हो भने पहाडको भविष्य के हुन्छ ? हिजो कुनै बेला औलो र जङ्गली जनवारका कारणले तराई क्षेत्र बस्न अयोग्य भए जस्तै मानिसहरु छोड्दै गएपछि जङ्गल र जङ्गली जनावरको बिगबिगीका कारणले मानिस बस्न योग्य होला त ? यसै समयदेखि पहाडमा बाँदर आतङ्कका समाचारहरु आउन थाले । यो विषय अहिले संसदा पनि पटकपटक उठ्ने गरेको छ । विसं २०७८ मा नेपालले सङ्घीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र अवलम्बन गरेपछि पहिलो जनगणना थियो । यसले जनसङ्ख्या वितरणको भौगोलिक परिवेशलाई झनै विकराल देखायो । यसपटक तराईको जनसङ्ख्याको हिस्सा बढेर ५३.६१ देखियो भने पहाडको घटेर ४०.३१ मा सीमित भयो । त्यति मात्र होइन, अधिल्लो दशकमा ऋणात्मक जनसङ्ख्या भएका २७ वटा जिल्ला रहेकामा यस दशकमा हिमाल र पहाडका अरू सातवटा जिल्ला थपिएर ३४ वटा जिल्लाको जनसंख्या ऋणात्मक वृद्धिदर्फ गए । अधिल्लो दशकमा धौलागिरि पूर्वको पहाडले भोगेको जनसंख्या क्षति यस पटक लुम्बिनीका रोल्पा, रुकुम र कर्णालीका जाजरकोटबाहेक सुदूरपश्चिम पहाडसम्म नै यो प्रवृत्ति फैलियो । अधिल्लो दशकमा दुई लाख ६१ हजार सात सय ७० जनसंख्या र १.५० प्रतिशत वार्षिक जनसंख्या वृद्धिदर भएको दैलेख २०७८ मा आइपुग्दा दुई लाख ५२ हजार तीन सय १३ जनसंख्या र ०.३५ प्रतिशतको वृद्धिदरमा झर्‍यो । २०६८ को दशकसम्म बाह्य बसाइँसराइको रोगले नछोएको सुदूरपश्चिम पहाड २०७८ सालमा आइपुग्दा यही रोगबाट आक्रान्त भयो । त्यसबेलाको पहाडी क्षेत्रको गुल्जार कस्तो थियो भन्ने कुरा डोटी जिल्लाको एउटा तथ्याङ्कबाट अनुमान लगाउन सकिन्छ । त्यहाँ २०५८ सालमा दुई लाख सात हजार ६६ जनसंख्या थियो भने जनसंख्या वृद्धिदर २.२ प्रतिशत थियो । २०६८ सालमा यो जनसङ्ख्या दुई लाख ११ हजार सात सय ४६ पुग्यो भने जनसंख्या वृद्धिदर ०.२२ प्रतिशतमा सीमित भयो । २०७८ सालमा त यो जनसंख्या घटेर दुई लाख ४२ हजार एक सय ५७ मात्र भएन वृद्धिदर पनि घटेर -०.३२ प्रतिशतमा झर्‍यो ।

१९३३ मा 'सेन्टर प्लेस थ्योरी' प्रतिपादन गरेका थिए । उनको यो सिद्धान्तमा सहर र गाउँको सम्बन्ध उल्लेख गरिएको थियो । जहाँ सहरले रोजगारी दिन्थ्यो । आर्थिक गतिविधिहरुलाई बढावा दिन्थ्यो । त्यस वरपरका गाउँहरुले यसको फाइदा लिन्थे । गाउँ सहरको सम्बन्ध षडकोण जस्तो हुन्थ्यो । हरेक कोणले गाउँलाई सहरिकरण हुन प्रेरित गरिरहेको हुन्थ्यो । समयक्रममा ती गाउँहरु फेरि सहरमा रूपान्तरण हुन्थे र त्यसभन्दा टाढाका अरू गाउँहरुलाई सहरी सुविधा दिन्थे । यो क्रम लम्बिँदै जान्थ्यो । अनि अर्धसहरी क्षेत्रहरु सहरी क्षेत्रमा परिणत हुन्थे । सहरी योजना निर्माणमा संसारभरि नै प्रचलित यो सिद्धान्तले पनि हाम्रा हिमाली र पहाडी गाउँहरुलाई समेट्न नसकेको देखिन्छ । किनकि यी क्षेत्रमा निर्माण भएका हिजोका जिल्ला सदरमुकामका सहर आफैँ रोजगारी र अवसर नपाएर पलायन भइरहेका छन् । सङ्घीयताको जगका रूपमा रहेका पालिका केन्द्रमा सानासाना सहरी स्वरूपमा बजार बढ्नु, तिनले सानोतिनो रोजगारी उपलब्ध गराउनु भन्ने धेरैलाई लागेको थियो । स्थानीय तहको संरचना निर्माण भएको आठ वर्ष बितिसकदा पनि मानिसले अपेक्षित परिणाम पाउन सकेनन् । फलतः मानिस आफ्ना आवश्यकताको खोजीमा गाउँ छोड्दै ठूला सहरतिर पसे । सहरले पनि थुप्रै नसकेपछि विदेशतिर अस्थायी र स्थायी रूपमा बसाइँ सार्दैछन् । बसाइँ सर्ने मानिसलाई सहज छैन । यसले आफ्नो पुख्र्यौली थलो छोडेर हिँडेको छ । उसका अनुभव सुन्ने हो भने बसाइँ सर्ने कति कठिन छ भन्ने अनुमान लगाउन सकिन्छ । पुस्तौँदेखि बसिरहेका छरछिमेकी, पशुचोपायादेखि दुडुगाँमाटोसम्मको माया मानिसले अनुभूत गर्दछ । मानवीय संवेदनायुक्त यो परिवेशलाई चिरेर पराई ठाउँमा बसाइँ सर्नु आफैँमा साहस र जोखिमको भारी बोक्नु हो तर हरेक चुनौतीसँगै अवसर देख्ने मानवीय स्वभावले मानिसलाई सधैं माटोसँगको भावनात्मक माया गाँसेर मात्र बसिरहन दिँदैन । त्यसैले उनीहरुले थप स्रोत साधन, शिक्षा, स्वास्थ्य रोजगारी र आफ्ना सन्तानको सुन्दर भविष्यका निमित्त पुख्र्यौली थलो छोड्छन् । यो मानवीय स्वभावलाई रोक्न खोज्नु खोला थुनु जस्तै हो । जनसंख्या परिवर्तनका तीन तत्वमध्ये बसाइँसराइ यस्तो तत्व हो, जसले दुवैतिरको जनसंख्यालाई असर गरेको हुन्छ । व्यक्ति जहाँबाट बसाइँ सरेको हो (उद्गम स्थान), त्यसले त्यहाँको जनसंख्या घटाउन मद्दत गरेको हुन्छ भने बसाइँ सर्ने जहाँ जाने हो (गन्तव्य स्थान) त्यहाँको जनसंख्या बढाउन मद्दत गर्दछ ।

बसाइँसराइको लहरो देश बाहिरसम्म बसाइँसराइको लहरो देशभित्र मात्र होइन, देश बाहिरसम्म लहरिएको छ । देशका कुनाकापचासम्म सडक सञ्जालको विस्तार हुँदै जाँदा र विश्वका विभिन्न देश हवाई मार्गमार्फत जोडिँदा पुख्र्यौली थलोहरु बिराना हुँदै गएका हुन् । मानिसहरु नयाँ नयाँ अवसरको खोजीमा नयाँनयाँ ठाउँमा गएर बसोबास गरिरहेका छन् । बसाइँसराइको यो प्रवृत्तिले समाजमा र देशमा पर्नसक्ने र परिरेका असर र प्रभावप्रति भने सरकार जानकार हुनुपर्दछ । मानिसको चहलपहलअनुसार नै विकासका ढाँचाहरु बदलिनु पर्दछ । देशका नागरिक जता गए पनि यसलाई दिने सुविधा पनि त्यसै केन्द्रित गर्नुपर्दछ । गाउँठाउँमा अल्पमतमा बसेका मानिसहरुलाई पनि राज्यले सुविधा दिने पर्दछ तर उनीहरुलाई एकीकृत वस्तीमार्फत एक ठाउँ जुटाएर सहजै विकासका पूर्वाधार पुष्पयानतर्फ सरकारले सोच्ने बेला भएको छ । रासस

एमाले पर्साको जिल्ला अधिवेशनका लागि मिति तय

मधेशदृष्टि वीरगंज । नेकपा एमाले पर्साको ९ औं जिल्ला अधिवेशनका लागि मिति तय गरेको छ । एमाले पर्साले आगामी वैशाख १७ र १८ गते हुने जिल्ला अधिवेशन गर्ने भएको छ । शनिबार वीरगंजमा बसेको एमाले पर्साको सचिवालय कमिटीको बैठकले जिल्ला अधिवेशन आगामी वैशाख १७ र १८ गते गर्ने निर्णय गरेको हो ।

अधिवेशनको उद्घाटन नेकपा एमाले अध्यक्ष एवं पूर्व प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओलीले गर्ने जनाएको छ । बैठकमा नेकपा एमाले पर्साका जिल्ला इन्चार्ज अच्युत मैनाली, जिल्ला अध्यक्ष डा. विश्वम्भर शर्मा, सचिव मनोज गुप्ता लगायत जिल्ला कार्य समितिका पदाधिकारीहरूको सहभागिता रहेको थियो । यस्तै बैठकले जिल्ला अध्यक्ष शर्माको नेतृत्वमा रहेको वर्तमान जिल्ला कमिटीलाई मूल

आयोजक कमिटीमा रुपान्तरण गर्दै प्रतिनिधि चयनका लागि मापदण्ड समेत तय गरेको छ । जिल्ला अधिवेशन सम्पन्न गर्नका लागि बैठकले नेताहरूको कार्य विभाजन समेत गरेको छ । जिल्ला अधिवेशनका प्रतिनिधि प्रमाणित गर्ने जिम्मा कृषि तथा पशुपक्षी विकासमन्त्री मन्त्री ज्वाला साहलाई दिने निर्णय पनि भएको सचिव गुप्ताले जानकारी दिए ।

ठोरीमा घण्टाघर निर्माणको शिलान्यास

मधेशदृष्टि वीरगंज । जिल्लाको ठोरी गाउँपालिकामा घण्टाघर निर्माण हुने भएको छ । वीरगंजपछि ग्रामिण क्षेत्रमा नै पहिलो पटक घण्टाघर निर्माण हुने लागेको हो । ठोरी गाउँपालिका वडा नम्बर ४ को विजयबस्ती चौकमा निर्माण हुने लागेको घण्टाघरको शनिबार शिलान्यास गरिएको छ ।

ठोरी चालु आर्थिक वर्षमा विनियोजित ६४ लाख ९८ हजार रुपैयाँको लागतमा निर्माण हुने लागेको सो घण्टाघरको शनिबार गापा अध्यक्ष लाल बहादुर श्रेष्ठको उपस्थितिमा ठोरी गाउँपालिका वडा नम्बर ४ का वडाध्यक्ष मान बहादुर थिङ्गले शिलान्यास गरेका हुन् । घण्टाघर निर्माणको टेक्ना प्रकाश निर्माण सेवाले लिएको छ । घण्टाघरको निर्माण चालु आर्थिक वर्षमा नै

सम्पन्न गर्ने गरी निर्माणको टेक्ना दिइएको गाउँपालिकाका अध्यक्ष श्रेष्ठले बताए । शिलान्यास कार्यक्रममा गाउँपालिकाका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत राज कुशवाहा, एमाले ठोरीका अध्यक्ष खगेन्द्र श्रेष्ठ, नेपाली कांग्रेस ठोरीका सभापति सन्तोष श्रेष्ठ लगायत ठोरी गाउँपालिका वडा नम्बर ४ का स्थानीयबासीको उपस्थिति रहेको थियो ।

जन्मदिनको अवसरमा वृक्षारोपण

मधेशदृष्टि रौतहट । आफ्नो जन्मदिनको अवसरमा भोज भतेर, पूजा पाठ, दान गर्ने परम्परा रहेको भए पनि रौतहटमा जन्मदिनको अवसरमा वृक्षारोपण गरिएको छ । नेपाल पत्रकार महासंघका केन्द्रीय सचिव गोविन्द प्रसाद चौलागाईंले आफ्नो जन्मदिनको अवसरमा गृहनगर रौतहटको चन्द्रपुर नगरपालिका वडा नम्बर ९

मरधरमा एक कार्यक्रमको आयोजना गरी वृक्षारोपण गरेका हुन् । दिन प्रतिदिन रुख कटान तथा वन विनास भइरहेको अवस्थामा सचिव चौलागाईंले जन्मदिनको अवसरमा पारेर वृक्षारोपण गरेका हुन् । हरेक नागरिकले आफ्नो जन्मदिनको अवसरमा वृक्षारोपण गर्न उनले आग्रह गरेका छन् । बिरुवा रोप्ने र हेरचाह गरी हुर्काउन उनले आग्रह गरे । जन्मदिनको अवसरमा वृक्षारोपण जस्ता

अभियान सकारात्मक सोचका साथ देशव्यापी लैजाने पत्रकार चौलागाईंले बताए । जन्मदिनको अवसरमा अनावश्यक खर्च गर्नेहरूको संख्या बढिरहेको अवस्थामा यस्ता अभियानले समाजलाई सकारात्मक दिशातर्फ लैजान सहयोग पुग्ने उनले विश्वास व्यक्त गरे । कार्यक्रममा नेपाल पत्रकार महासंघका केन्द्रीय सदस्य शिव पुरी, जनजागृती मावि सिन्धुरेघारीका प्राचार्य शलुधन

रगतको अभाव भएपछि रक्तदान कार्यक्रम

मधेशदृष्टि वीरगंज । अतिभावक संघले वीरगंजमा रक्तदान कार्यक्रम गरेको छ । शनिबार वीरगंजको घण्टाघर चौकमा आयोजना गरेको रक्तदान कार्यक्रमका चार जना महिलासहित ६४ जनाले रक्तदान गरेको अतिभावक संघले जनाएको छ । अतिभावक संघका अध्यक्ष, सन्दीप साहको अध्यक्षतामा भएको रक्तदान कार्यक्रममा वीरगंज महानगरपालिकाका पूर्व मेयर विजयी सरागी, पर्सा प्रहरी प्रमुख कुमोद ढुंगेल, वीरगंज कपडा बैंक अध्यक्ष लालबाबु सिंह, दाइजो प्रथा एवं सामाजिक कुरीती विरुद्ध जागरण अभियानका अध्यक्ष विर्जेश्वर चौधरी, नेपाल बुद्धिजीवी परिषद मधेश प्रदेशका अध्यक्ष शम्भु गुप्ता, पर्सा फुटबल संघका अनिलकुमार कलवार, युवा समाजका अध्यक्ष सन्जिव थापा, वीरगंज युवाका संस्थापक अध्यक्ष कमल चौगाइ, पत्रकार महासंघ पर्सा उपाध्यक्ष युवराज खड्का, जनमत पार्टीका जिल्ला अध्यक्ष ओम प्रकाश गुप्ता र अभियान्त दिलिप

कार्कीलगायतको सहभागीता रहेको थियो । कार्यक्रममा रक्तदान गर्नेहरूमा पुजा ढकाल, मनिषा कुमारी झा, पुनम यादव, ओनिका कुमारी, बलिराम चौधरी, सुशिल कुमार साह, विवेक प्रसाद साह, राहुल सर्राफ, अरुण साह, सन्दिप सर्राफ, आकाश कुमार साह, राजकुमार राय, नरेन्द्र कुमार तिवारी, राजिव ठाकुर, अजित कुमार मण्डल लगायत रहेका छन् । रक्तसञ्चार केन्द्र वीरगंजमा रगतको अभाव भएपछि होलीको अवसर पारेर कार्यक्रमको आयोजना गरिएको अतिभावक संघका सन्दिप साहले बताउनु भयो । कार्यक्रममा रक्तसञ्चार केन्द्र वीरगंजले प्राविधिक सहयोग गरेको थियो । त्यसैगरी, वीरगंजका अस्पतालहरूमा रगतको अभाव भएसँगै राउण्ड टेवलद्वारा आयोजित मेगा ब्लडडोनेशन कार्यक्रम अन्तर्गत पर्सा र बारामा सम्पन्न छुट्टाछुट्टै पनि रक्तदान कार्यक्रम भएका छन् । उक्त कार्यक्रममा दुई सय ५१ जनाले रक्तदान गरेको जनाइएको छ । पर्सा बाराका फरकफरक स्थानहरूमा

आयोजित कार्यक्रमबाट २ सय ५१ पिन्ट रगत संकलन भएको रक्तसञ्चार केन्द्र वीरगंजले जनाएको छ । राउण्ड टेबल नेपाल, दुर्गा नगर भिमसेन नेवा पुचः खल र तमु क्लवले आयोजना गरेको कार्यक्रममा २९ जना महिलासहित २ सय ५१ जनाले रगतदान गरेका हुन् । राउण्ड टेबल संस्थाको वार्षिक कार्यक्रम अन्तर्गत रक्तदान कार्यक्रमहरू आयोजना गरिएको आयोजकले जनाएका छन् ।

राउण्ड टेबल नेपालले वीरगंज महानगरपालिका वडा नम्बर १८ सुखचैनामा सम्पन्न कार्यक्रममा ५ जना महिलासहित ६६ जनाले रगतदान गरेका छन् । यस्तै माईस्थान संचालक समिति र राउण्ड टेबलको संयुक्त आयोजनामा माईस्थानमा खुल्ला रक्तदान कार्यक्रम सम्पन्न भएको छ । कार्यक्रममा ८ महिलासहित ६२ जनाले रगतदान गरेका रक्तसञ्चार केन्द्र वीरगंज प्रमुख सौरभराज

पाण्डेले जानकारी दिए । यस्तै बारको सिमरामा दुर्गा नगर भिमसेन नेवा पुचः खलले आयोजना गरेको कार्यक्रममा ७ महिला सहित ४६ जनाले रक्तदान गरेको पाण्डेले बताए । यसैगरी तमु क्लवले आयोजना गरेको कार्यक्रममा ६१ जनाले रक्तदान गरेका थिए । बारको अमलेखगंजमा आयोजित कार्यक्रममा ९ महिलासहित ६१ जनाले रगतदान गरेको पाण्डेले बताए ।

हनुमान मन्दिरमा १०१ फिट झण्डा

मधेशदृष्टि वीरगंज । पर्साको पोखरिया नगरपालिका वडा नम्बर ४ मा रहेको हनुमान मन्दिरमा एक सय एक फिट झण्डा निर्माण गरिएको छ । नगर स्तरीय योजनाबाट ६

लाख रुपैयाँको लागतमा निर्माण गरिएको १०१ फीटको महाबिरी झण्डाको शनिबार एक कार्यक्रमका बिच पोखरिया नगरपालिकाकी उपप्रमुख रूबी कुमारी ठाकुरले पूजा पाठ गरी उद्घाटन गरेकी

हुन् । आर्थिक वर्ष २०८०-८१ को नगर स्तरीय रहेको चार लाख रुपैयाँको योजनाको बजेट रहे पनि झण्डा निर्माण कार्यमा रकम अभावले भएको हुँदा दुई लाख रुपैयाँ थप गरी कसल ६ लाख रुपैयाँमा निर्माण

गरिएको उपप्रमुख ठाकुरले बताइन् । उद्घाटन कार्यक्रममा पोखरिया नगरपालिका वडा नम्बर ४ को वडा अध्यक्ष लक्ष्मण साह कानु, महेन्द्र महतो चाई, नौसाद आलम, सोनालाल साह, पोखरिया

नगरपालिकाका शिक्षा शाखा प्रमुख विजय कुमार झा, नेकापा एमाले पोखरिया नगर कमिटी अध्यक्ष बिधाचल ठाकुर, समाज सेवी मथुरा महतो लगायत स्थानीयहरूको सहभागिता रहेको थियो ।

अयोध्यासम्म पैदल यात्रामा ६ युवा

मधेशदृष्टि रौतहट । रौतहटको राजापुर

नगरपालिकाका ६ जना युवक भारतको अयोध्यासम्म पैदल यात्रामा निस्किएका छन् । अयोध्यासम्म हालै उद्घाटन भएको श्रीराम लगायत मन्दिरहरूमा दर्शन गर्ने उद्देश्य लिएर उनीहरूले शनिबारदेखि पैदल यात्रा सुरु गरेका हुन् । धार्मिक यात्रामा निस्किएका युवाहरूको टोलीमा राजापुर नगरपालिका वडा नम्बर ५ का २५ वर्षीय सुरेन्द्र साह, सोही उमेर समूहका रमेश साह, शम्भु यादव, रमेश साह, हरिनारायण साह र लालबाबु साह रहेका छन् । राजपुरदेखि पैदल हिँडेर सात

दिनमा अयोध्यासम्म पुग्ने लक्ष्य रहेको उनीहरूले बताएका छन् । धार्मिक यात्रामा निस्किएका उनीहरूलाई राजापुर वडा नम्बर ५ का वडा अध्यक्ष कृष्णानन्द साह लगायतले खाँदा ओढाएर बिदाइ गरेका छन् । राजापुरबाट उनीहरू बंक्रुल बजार, बाराको काचोर्वा नाका हुँदै भारत प्रवेश गरेका छन् । रौतहटको कटहरिया नगरपालिकाका वैद्यनाथ जैसवाल केही महिना अगाडि साईकल चढेर भारतको जमु स्थित माता बैषनो देवीको दर्शन गरेर फर्केका थिए ।

भन्सार छलीको कपडासहित दुई जना पक्राउ

मधेशदृष्टि वीरगंज । सशस्त्र प्रहरी बल पर्साले भन्सार छलीको सामानसहित दुई जनालाई पक्राउ गरेको छ । पर्सा जिल्लाको बिन्दवासिनी गाउँपालिकाको झौवा नाकाबाट भन्सार छलीका सामानसहित दुई जनालाई पक्राउ गरेको हो । झौवा नाकाबाट भन्सार छली गरी कपडा ल्याएको भन्ने सूचनाको आधारमा सशस्त्र प्रहरी बल पर्सा गणबाट गएको टोलीले भारतबाट अबैध रूपमा चोरी पैठारी गरी

भारतीय मोटरसाईकलहरूमा लोड गरी नेपालतर्फ ल्याउँदै गरेको कपडा, मोटरसाईकलसहित उनीहरूलाई पक्राउ गरेको प्रहरीले जनाएको छ । पक्राउ पर्नेमा पर्सा जिल्लाको बहुदरमाई नगरपालिका बस्ने २९ वर्षीय र सोही ठाउँ बस्ने ४१ वर्षीय अर्का एक जना रहेको प्रहरीले जनाएको छ । तस्करी कार्यमा संलग्न रहेको दुवै जनालाई नियन्त्रणमा लिई आवश्यक कारवाहीको लागि वीरगंज भन्सार कार्यालय पर्सामा बुझाएको प्रहरीले जनाएको छ ।

आगलागीबाट ३० लाखको क्षति

मधेशदृष्टि सप्तरी । सप्तरीको राजविराजस्थित रुपनी रोडमा रहेको कृष्णा लेडिज एन्ड जेन्स टेलर्समा शनिबार भएको आगलागीबाट क्षति भएको छ । आगलागीबाट उक्त टेलर्समा रहेका १९ वटा कपडा सिउने मेसिन, चारवटा विद्युतीय मेसिन र ग्राहकले सिउने दिपको कपडासहित

३० लाख रुपैयाँ बराबरको क्षति भएको टेलर्स सञ्चालक रोहितकुमार साहले जानकारी दिए । आगलागीको कारणबारे कुनै जानकारी प्राप्त भएको छैन । स्थानीयवासी, प्रहरी र राजविराजबाट आएका वारुणयन्त्रको सहयोगमा आगो निभाइएको थियो । घटनाबारे अनुसन्धान भइरहेको जिल्ला प्रहरी कार्यालयले जनाएको छ ।

समयमै पुल निर्माण नभएपछि स्थानीय आक्रोशित

मधेशदृष्टि जनकपुरधाम । समयमै पुल निर्माणको काम सम्पन्न नभएपछि स्थानीय आक्रोशित बनेका छन् । पुल निर्माणको कामले पूर्णता नपाएको भन्दै स्थानीयले जनकपुर ढल्केवर सडकखण्डको सपहीमा शनिबार चक्काजाम गरेका छन् । समयमै पुल निर्माण नहुँदा धुलोधुवा उडेर आफूहरू

आजित भउको र आवतजावतमा समेत समस्या भएको भन्दै स्थानीयले सडकमा चक्काजाम गरेर विरोध गरेका हुन् । शनिबार बिहान ९ बजेदेखि दिउँसो १२ बजेसम्म सपहीमा सडक अवरुद्ध गरिएको स्थानीयले बताएका छन् । स्थानीयको विरोधका कारण सडक अवरुद्ध भएपछि आवतजावतमा कठिनाई

समयमै पुल निर्माणको काम सम्पन्न नभएपछि स्थानीय आक्रोशित बनेका छन् । पुल निर्माणको कामले पूर्णता नपाएको भन्दै स्थानीयले जनकपुर ढल्केवर सडकखण्डको सपहीमा शनिबार चक्काजाम गरेका छन् । समयमै पुल निर्माण नहुँदा धुलोधुवा उडेर आफूहरू

जनकपुर अन्तर्राष्ट्रिय क्यान्सर सम्मेलन सम्पन्न

मधेशदृष्टि
जनकपुरधाम ।
जनकपुरमा अन्तर्राष्ट्रिय क्यान्सर सम्मेलन सम्पन्न भएको छ । क्यान्सरको उपचारमा संगलन चिकित्सकहरू बिचमा अनुभव आदान प्रदान गर्ने उद्देश्यले छैटौँ क्यान्सर सम्मेलन शनिबार सम्पन्न भएको हो । सम्मेलनमा नेपालसहित भारत, अमेरिका लगायतका देशका चिकित्सकहरूको उपस्थिति रहेको थियो । उनीहरूले क्यान्सर रोगको उपचार गर्दा हुने समस्या

लगायतको विषयमा विचार विमर्श गरेका छन् । विनय तारा फाउण्डेसनका अध्यक्ष डा. विनय साहले सम्मेलन जनकपुरमा गर्नु अर्थपूर्ण रहेको बताउँदै भने, 'नेपालको सबैभन्दा बढी जनसंख्या भएको मधेश प्रदेशमा क्यान्सर उपचार केन्द्र छैन । हाम्रो लक्ष्य सबैलाई क्यान्सर उपचारको पहुँचमा बनाउनु हो ।' दक्षिण एसियाको क्यान्सर उपचारलाई थप गुणस्तरीय बनाउने विषयमा समेत सम्मेलनमा छलफल भएको

विनय तारा क्यान्सर ट्रस्टका अध्यक्ष समेत रहेका शिक्षण अस्पतालका क्यान्सर सर्जन डा.वाइपी सिंहले बताए । सम्मेलनमा अमेरिकाबाट भर्जिनिया क्यासोन क्लिनिकका क्यान्सर रोग विशेषज्ञ डा. डेभिड एबुलाफिया, अमेरिकाकै युनिभर्सिटी अफ क्यालिफोर्नियाका असिस्टेन्ट प्रोफेसर तथा फिजिसियन डा. विप्लव यादव, सोनिया दुलाल, डा. सीमात पीडेल, डा.योगेन्द्र प्रसाद सिंह लगायतले कार्यपत्र प्रस्तुत

गरेका थिए । त्यसैगरी भारतबाट राजीव गान्धी क्यान्सर इन्सिच्युट हेमाटो अन्कोलोजी तथा बोनम्यारो ट्रान्सप्लान्ट विभागका निर्देशक दिनेश बुरानी, अल इन्डिया इन्सिच्युट अफ मेडिकल साइन्स एम्सका प्राफेसरद्वय डा. अल्पना शर्मा र डा. सविता यादव सहभागी थिए । क्यान्सर एउटा घातक प्रकृतिको रोग हो, जुन शरीरको कुनै अंग वा तन्तुमा कोषिकाहरूको अनियन्तित वृद्धिले गर्दा उत्पन्न हुन्छ र यो

शरीरको अन्य भागमा समेत फैलिपर जान सक्छ । क्यान्सरका कारण सन् २०१८ मा करिब ९६ लाखले ज्यान गुमाएको तथ्यांकहरूले देखाउँछ । क्यान्सर संसारकै मृत्युको दोस्रो ठूलो कारण हो । क्यान्सरमा पनि फोक्सोको क्यान्सर, प्रोस्टेट क्यान्सर, आन्द्राको क्यान्सर, पेटको क्यान्सर, कलेजोको क्यान्सर पुरुषमा धेरै देखिएको छ भने महिलामा स्तन क्यान्सर, आन्द्राको क्यान्सर, फोक्सो, पाठेघरको मुखको क्यान्सर र थाइराइडको क्यान्सर प्रमुख रूपमा देखिएको छ । नेपालमा क्यान्सरको अवस्था प्रतिताल ८१ जना र मृत्युदर लगभग ५५ जना रहेको छ । यसरी हेर्दा नेपालमा बर्सेनि सरदर २६ देखि ३० हजार मानिस क्यान्सरपीडित हुने र १५ देखि २० हजारको बर्सेनि मृत्यु हुने गरेको देखिन्छ । नेपालमा देखिएका मुख्य क्यान्सरहरूमा फोक्सोको क्यान्सर, पाठेघरको मुखको क्यान्सर, स्तन क्यान्सर, पेटको क्यान्सर र आन्द्राको क्यान्सर छन । पुरुषमा फोक्सो, पेट, आन्द्रा, मुख र थाइराइडको क्यान्सर बढी देखिएको छ भने महिलामा पाठेघरको मुख, स्तन, फोक्सो, पित्तथैली र डिम्बाशयको क्यान्सर प्रमुख छन् ।

महानगरले गऱ्यो ३३ करोड राजश्व संकलन

मधेशदृष्टि
वीरगंज ।
वीरगंज महानगरपालिकाले चालु आर्थिक वर्ष २०८०-०८१ मा ३३ करोड रुपैयाँभन्दा बढी राजश्व संकलन गरेको छ । महानगरपालिकाले चालु आर्थिक वर्षको आठ महिनामा ३३ करोड ३२ लाख ४६ हजार ६१७ रुपैयाँ राजस्व सङ्कलन गरेको छ । वीरगंज महानगरपालिकाका राजश्व महाशाखाका प्रमुख मनोज कर्णले बताए । वीरगंज महानगरपालिकाले चालु आर्थिक वर्षमा ७० करोड रुपैयाँ राजस्व सङ्कलन गर्ने लक्ष्य लिएको छ । महानगरपालिकाले सम्पत्ति करबाट १२ करोड ११ लाख ९७ हजार ९०६ रुपैयाँ, भूमिकर तथा मालपोत करबाट ६६ लाख ४४ हजार ४८० रुपैयाँ, घरबहाल करबाट चार करोड तीन लाख ८५ हजार ९५१ रुपैयाँ, बहाल बितौरीकरबाट १५ लाख १९

हजार ४१६ रुपैयाँ राजश्व संकलन गरेको महाशाखाका प्रमुख कर्णले बताए । त्यसैगरी सवारीसाधन कर (साना सवारी)बाट २० लाख १८ हजार ३७० रुपैयाँ, पूर्वाधार सेवाको उपभोगमा लाग्ने कर एक करोड चार लाख १२ हजार ४३० रुपैयाँ, बाँडफाँडबाट प्राप्त हुने विज्ञान कर १९ लाख ६७ हजार २६२ रुपैयाँ संकलन भएको वीरगंज महानगरपालिकाले जनाएको छ । त्यस्तै अन्य मनोरञ्जन करबाट चार लाख २५ हजार ५९९ रुपैयाँ, व्यवसाय रजिस्ट्रेशन दस्तुरबाट एक करोड ८२ लाख २२ हजार ६३० रुपैयाँ, अखेटोपहारमा लाग्ने करबाट एक करोड ६४ लाख ६० हजार रुपैयाँ, सरकारी सम्पत्ति बहालबाट प्राप्त आय तीन करोड २५ लाख १७ हजार ५०४ रुपैयाँ, अन्य स्रोतबाट बाँडफाँड नहुने रोयल्टी ८२ लाख ८० हजार रुपैयाँ, निजी धाराबापत शुल्क ९४ हजार रुपैयाँ राजश्व

प्राप्त भएको प्रमुख कर्णले जानकारी दिए । त्यसैगरी महानगरपालिकाले सेवा शुल्कबाट २ करोड ७ लाख ६२ हजार ४५७ रुपैयाँ, न्यायिक दस्तुरबाट १९ हजार ६ सय रुपैयाँ, प्रशासनिक सेवा शुल्कबाट २० लाख १० हजार ७ सय ८९ रुपैयाँ, नक्शापासबाट २ करोड ३९ लाख २ हजार ९ सय ४७ रुपैयाँ, सिफारिश दस्तुरबाट १ करोड ५९ लाख रुपैयाँ, व्यक्तिगत घटना दस्तुरबाट २९ लाख ८६ हजार रुपैयाँ, नाता प्रमाणित दस्तुरबाट १५ लाख ७१ हजार रुपैयाँ अन्य दस्तुरबाट ४ लाख ६९ हजार रुपैयाँ, प्रशासनिक दण्ड जरिवाना तथा जफतबाट ४४ लाख ५३ हजार रुपैयाँ, बेरुजु असुलीबाट ६ लाख १९ हजार गरी उक्त रकम राजस्व संकलन गरेको प्रमुख कर्णको भनाइ छ । चालु आर्थिक वर्षमा गत वर्षको सोही अवधिको तुलनामा झण्डै ५ करोड रुपैयाँ बढी राजश्व संकलन भएको महानगरपालिकाले जनाएको छ ।

परिक्रमाका यात्रीलाई मुस्लिमले गरे स्वागत

रासस
महोत्तरी ।
आफ्नो बस्ती आइपुगेका मिथिला मध्यमा परिक्रमाका यात्रीलाई शनिबार बलवा-१० धर्मोत्सवमा धर्म परम्पराका मुस्लिमले स्वागत गरेका शनिबार सातौँ दिनको यात्रामा धर्मोत्सवको ध्रुवकुण्ड पुगेका यात्रीलाई मुस्लिम समुदायले स्वागत गरेका हुन् । बलवा-१० मा परिक्रमाको सातौँ दिनको विश्रामस्थल ध्रुवकुण्ड वरपरका धर्मोत्सव, अधियानपुर, रौजा र भगवतीपुरसहितका बस्ती अहिले मुस्लिम बसोबास बाहुल्य छन् । शुक्रबारको रात मडैमा बिताएका यात्री आज सातौँ दिन ध्रुवकुण्ड पुग्दैछन् । अहिले ध्रुवकुण्डबाट मडैसम्मकै करिब सात किलोमिटर दुरीमा यात्रीको अटुट पङ्क्ति देखिँदो छ । ध्रुवकुण्डमा मुस्लिम समुदायले फूलमाला र गम्छा ओढाएर यात्रीको स्वागत गरेका छन् । जिल्लामा इस्लाम (मुस्लिम, मुसलमान) धर्मावलम्बीको बसोबास बाहुल्य रहेको धर्मोत्सवमा हिन्दू धर्मावलम्बीको आस्थाको केन्द्र ध्रुवकुण्ड छ । सत्ययुगमा राजकुमार ध्रुवले तपस्या गरेका ठाउँ मानिने ध्रुवकुण्डलाई हिन्दूले पवित्र धार्मिकस्थल मान्ने गरेका छन् । आफ्नो ठाउँ १५ दिने

माध्यमिकी परिक्रमाको सातौँ दिनको विश्रामस्थल रहँदै आउनु र यहाँ यात्रीको स्वागत गर्न पाउनु सबै धर्मोत्सवको गौरवको कुरा भएको मुस्लिम बताउँछन् । 'हिन्दू परम्पराको पवित्र तीर्थस्थल ध्रुवकुण्ड यहाँ छ, अलि पर रौजामा इस्लाम धर्म परम्पराका सुफी सन्त गदालीबाबा, बहारअलीबाबा र रहमतअली बाबाको पवित्र मजार (समाधीस्थल) छ', धर्मोत्सव बजारका ७५ वर्षीय हासिम कवारी भन्छन्, 'मजारस्थलमा श्रद्धा जनाउँदै हिन्दू मन्त्र (आशिष) माग्न आउँछन्, हामी (इस्लाम धर्मावलम्बी) ध्रुवकुण्डबारे चासो राख्छौँ ।' मजार र ध्रुवकुण्ड आफ्नो ठाउँको खास ठाउँ भएका तथा यिनको परिचयले धार्मिक पर्यटन प्रवर्द्धनमा सघाउ पुग्ने कवारी बताउँछन् । यी दुवै धार्मिकस्थलबारे हिन्दू र मुसलमान भन्ने नछुट्याइ सबैको समान चासो हुनुपर्ने धर्मोत्सववासी बताउँछन् । शांतिबार यात्रीको सातौँ दिनको राति विश्रामको प्रबन्धमा मुस्लिम आफ्ना छिमेकी हिन्दूसँगै लागेका छन् । 'यात्री हाम्रो ठाउँमा राम्रो बस्न सक्नु, यो ठाउँ सबैको मनमा रहन सकोस' धर्मोत्सव इब्राहिम राइन भन्छन्, 'यात्रीको

बसोबास र अन्य प्रबन्ध ठिक हुनसके हाम्रो ठाउँबारे राम्रो सन्देश जान्छ ।' मिथिला माध्यमिकी परिक्रमा धर्मको बन्धनले नबार्थिएको धर्मोत्सववासीको बुझाइ छ । 'मिथिलाको महाकुम्भ भनिने यो यात्रा सिङ्गा मिथिला क्षेत्रको साझा संस्कृति बनिस्केको छ', मुस्लिम युवा शेष इसरायल ल भन्छन् । धर्मोत्सव मिथिला माध्यमिकी परिक्रमाको सातौँ दिनको विश्रामस्थल रहेको ध्रुवकुण्ड र रौजास्थित इस्लाम धर्मावलम्बीका पवित्र धार्मिकस्थल रौजामजार एक किलोमिटर दुरीभित्रका पवित्र तीर्थस्थल हुन् । इस्लाम धर्मावलम्बी गदालीबाबासहित तीन सन्तको रौजामजारमा बर्सेनि हजारौँ संख्याका हिन्दू दर्शन र मन्त्र (इच्छित मनोकामना) माग्न तथा भाकल दिन पुग्ने गरेका छन् । धर्मोत्सव विकासमा यी दुवै पक्षलाई उजागर गरेर आफ्नो ठाउँको विकास र परिचय बढाउन सकिने कुरामा यहाँ (धर्मोत्सव) का हिन्दू, इस्लाम दुवै सहमत देखिन्छन् । माध्यमिकी परिक्रमाका यात्री ध्रुवकुण्ड आएपछि उनीहरूको आवास, भोजन, उपचार र अन्य आवश्यक प्रबन्धमा हिन्दू तथा इस्लाम धर्मावलम्बी

नबाँडिएर रौजामजारको व्यवस्थापन, आवश्यक प्रबन्ध र प्रचारप्रसारमा पनि हिन्दू तथा इस्लाम धर्मावलम्बीले सँगसँगै हातेमालो गर्ने गरेका यहाँका बुढापाका बताउँछन् । ध्रुवकुण्ड र रौजामजार धर्मोत्सवका साझा वैभव रहेका शिक्षण पेसाबाट अवकाश लिनुभएका स्थानीय सुशील यादव बताउँछन् । मिथिलामा १५ दिने यो

परिक्रमाका यात्रीले पाँच रात महोत्तरीमा बिताउने परम्परा रहँदै आएको छ । चौथो दिनको विश्रामका लागि मटिहानीबाट सुरु भएको महोत्तरीको यात्रामा पाँचौँ दिन जलेश्वर, छैटौँ दिन मडै, सातौँ दिन ध्रुवकुण्ड र आठौँ दिन कञ्चनवनमा बास बस्ने स्थापित चलन छ । शनिबार ध्रुवकुण्डमा रातिबासपछि आइतबार यात्री कञ्चनवनका लागि प्रस्थान गर्नेछन् । मिथिलालाई महाकुम्भ भनिने १५ दिने यो परिक्रमामा सहभागी हुँदा मन पविल हुने यात्री बताउँछन् । पारिवारिक कल्याण र मोक्षको कामनाका साथ गरिने यो यात्रामा नेपाल र भारतका गरी एक सय ३३ किलोमिटरको वृत्तभित्र परिक्रमा गरिन्छ । यस अवधिमा महोत्तरीमा पाँच, धनुषामा छ र छिमेकी मित्रराष्ट्र भारतको मधुवनी जिल्लामा चार रातिबासको परम्परा रहँदै आएको छ ।

वडा स्तरीय क्रिकेट उपाधि कोशी टिमलाई

मधेशदृष्टि
वीरगंज ।
वीरगंज महानगरपालिका वडा नम्बर १० मा आयोजित दोस्रो वडा स्तरीय क्रिकेट टुर्नामेन्टको उपाधि कोशी टिमले जितेको छ । ठाकुरराम बहुमुखी क्याम्पसको शिक्षा संकायको खेलमैदानमा शनिबार भएको फाइनल खेलमा बागमती टिमलाई ९ विकेटले हराउँदै कोशीले उपाधि जितेको हो । बागमतीले दिएको एक ५० रनको लक्ष्य कोशीले मात्र एक विकेटको क्षतिमा पूरा गर्दै उपाधि

जितेको हो । फाइनल खेलको म्यान अफ दि म्याच कोशीका राहुल साह घोषित भएका थिए । प्रतियोगिताको समापन समारोहमा विजेता टिमलाई ट्रफी प्रदान गर्दै वीरगंज महानगरपालिकाका मेयर राजेशमान सिंहले खेलकुदका कार्यक्रममा राजनीतिक भाषण बन्द गर्नुपर्ने बताए । उनले वडा नम्बर १० ले आयोजना गरेको क्रिकेट टुर्नामेन्ट एकदम सराहनीय रहेको भन्दै वडाध्यक्ष सुशिल साह कानुलाई धन्यवाद दिए ।

मोबाइलबाटै मधेशदृष्टि पढ्नका लागि स्वयान गर्नुहोस्